

Szentháromság ünnepe után 4. vasárnap

► Róm 8,18–23

„Vár a világ sóvárgva rád...”

A vasárnap jellege

A nap témája: Isten küzdelemre hív a kísértésekben.

„A régiek az *irgalmasság vasárnapjának* is neveztek az ősi evangéliumról (Lk 6,36–42), amelyben Krisztus Urunk a mennyei Atya irgalmasságára hivatkozva inti a *megváltottak* – megkegyelmezett bűnösök – gyülekezetét: »*legyetek irgalmasak – ne ítéljetek – megbocsássatok!*« A váltság kegyelmében való részesedés a leghatalmasabb figyelmeztetés mindnyájunknak, az egész teremtettségnek a bűnben való szolidaritására, amelyből a Szentlélek gyülekezete, Krisztus népe is sóvárogva vágyódik a szabadulásra, a teljességre jutásra, amint ezt olyan megragadóan hirdeti az *epistola* (Róm 8,18–23). Ennek a kettősségnek a tudatában fordul a hívó lélek a 13. zsoltár 6. és 2. versének introitusfohászával az Úrhoz, aki új életet és igazi életközösséget teremt.”¹

¹ Szentháromság ünnepe utáni negyedik vasárnap. Igehirdetési előkészítők tára, <https://uni.lutheran.hu/szentharomsag-unnepe-utani-negyedik-vasarnap/>.

Amit a textusról tudni kell

Pál előretékint a végső üdvösség felé, és ugyanarra szólít fel, amit másutt így mond: „...*kitartással fussuk meg az előttünk levő küzdőteret*” (Zsid 12,1; ÚRK). Az apostol a szenvedés egyetemes törvény voltára mutat rá, és így vigasztal minden keresztényt. Ahogyan „*az egész teremtett világ [görögül: to ktizma, ami a tudattalan, az emberen kívüli világot jelöli] is egyetemben foháskodik és nyög*” mindaddig, míg az annyira óhajtott végső megváltás el nem érkezik, így sóvárgunk mi is, akik a „*Lélek zsengéjének birtokosai*” vagyunk, testünk megváltására. Legyünk állhatatosak a bűn törvényének engedelmeskedő „test”, avagy természet elleni harcban, mert eljön a békesség ideje, amikor Krisztus visszatér, és megújítja testünket.

A 18. versben a *kairosz* ’időszak’ valamilyen periódust jelent, amelynek speciális jellemvonásai vannak, eltérően a *kronosz* ’idő’ szótól, amely csupán egy periódus hosszúságát jelenti. Az *axioszt* eredetileg a mérleg lehúzására használták, innen

kapcsolódott össze a súlyméréssel, majd valamilyen értékek összehasonlításával. A szenvedések a dicsőséggel nem mérhetőek össze. A *mellő* ígét – 'majd lesz' – nemcsak a jövőbeliség kifejezésére használták, hanem arra is, amit biztosan meg akartak valósítani, és ezen van a hangsúly, ugyanis Isten tervei megvalósulásának ideje nincs határozottan kijelentve, úgy sem, hogy távoli időre lenne kitolva.

A 19. versben az *apokaradokia* azt jelenti, hogy az ember a fejét előrenyújtva vár valamire, amit az *apekdekhomai* még erőteljesebbé tesz, amely a várakozás gondolatát hangsúlyozza.

A 20. versben a *mataiotész* hiábavalóság, amelynek nincs jó eredménye, amelyet a teremtett világ visel, amely az emberre zúdult engedetlensége miatt.

A 21. versben jelentős a változás: Isten fiai helyett itt már Isten gyermekei a megnevezés.

A 22. versben Pál egészen szokatlan képet használ: a világ vajúdik, a szülő asszony fájdalmát szenved, viszont ez a szenvedés egy megindult folyamatnak, az új, Isten kedve szerinti világ megteremtésének a kezdete.

A 23. versben mi már elnyertük Istennek az új életet formáló, bennünket új életbe belehelyező Lelkét. Ezzel kivett bennünket Isten e világból, mégis benne élünk még, rabjai vagyunk mulandóságának.

Mindezeket az alábbi ige foglalja össze: „*Mert a mi országunk a mennyekben van, ahonnt a megtartó Úr Jézus Krisztust is várjuk, aki elváltoztatja a mi nyomorúságos testünket, hogy hasonló legyen az ő dicsőséges testéhez, az ő hatalmas munkája szerint, mely által maga alá is vethet mindent.*” (Fil 3,20–21)

A perikópa megértése

Vannak, akik szerint a Római levél nem más, mint Pál evangéliuma. Az élet lelkének törvénye megszabadított a bűn és halál törvényétől, ezt hallottuk az előbb. A Jézus-követés élet és szabadság, nem elnyomó iga, nem teher, nem rabszolgaság. Nem a félelem lelkét kaptuk, amely pusztít és bénít, hanem a gyermekség lelkét.

Először is mit jelent Isten gyermekének lenni? Isten örökbe fogadott minket, és hiába vagyunk kicsik, nem félünk. Az élet törvénye, amelyet a Lélek hirdet, az, hogy élnünk kell, nem halunk meg, hanem élünk, és életünk tanúbizonyság. Nem véletlenül vagyunk életben.

A Lélek által ezt kiáltjuk: *abbá!* Jézus a kereszten ezt mondja: *abbá*, ez az utolsó sóhaja. Tanítványságunkban, gyermekségünkben mi is így kiáltunk fel: *abbá!* Ez a szó arámi nyelven szigorúan családon belüli megszólítás: a gyermekek hívják így apjukat, ez bensőséges és különleges viszonyt jelent. Ez a viszony azt is jelenti, hogy Krisztussal együtt szenvedünk. Erre a közös szenvedésre van egy gyönyörű, latin eredetű szó az angol nyelvben, a *compassion*, ami együtt szenvedést, együttérzést is jelent, akár közös szenvedélyt is. De nem a halálról van itt szó, hanem az életről. Mi Jézus-követőként örökostársai vagyunk Krisztusnak. Ez az együttérés a továbböröklődés, ez a mi örökségünk és életünk, együtt érezni és együtt mozogni másokkal. A gyermekség rokonság, hasonlatosság Istenhez, és ebből következik az emberekkel való testvériség is, mert mindnyájan az ő képére formáltattunk.

A teremtett világ sóvárogva várja az Isten gyermekeinek megjelenését. A teremtett világ sóvárogva várja azokat, akik tudnak segíteni, akiknek van valamijük, amit örökségként kaptak. Ez a sóvárgás vágy arra, hogy egymással legyünk, testvériségben, hogy Istennel legyünk, ahol lenni jó. Olyan, mint amikor a három tanítvány láthatja Mózes, Illést, Jézust beszélgetni egymással, és Péter mindenképpen tovább szeretne maradni, mert jó a társaság, mert jó volt nekik ott lenni.

De ez a sóvárgás nemcsak vágy, hanem remény is.

Mi a mi vigasztalásunk? Hogy az egész teremtett világ együtt sóhajtozik és együtt vajúdik. Hogy a teljességre való egyetemes várakozás idején a Lélek is vállalja a közösséget az emberrel és világgal. A Lélek által Isten hozzáköti magát az emberhez, nem nélkülünk, hanem állunk akar cselekedni.

Hogy „*üdvösségünk reménységre szól*”. Az, hogy esetleg kaptunk a Lélek első zsengejéből, nem mentesít a szenvedés alól, azzal nincs minden elintézve, azzal semmi sincs elintézve! Folyamatos tanulásban vagyunk, hogy mit is jelent Isten gyermekének lenni. Ez a folyamatos tanulás és úton levés folyamatos remény. Még mindig nem értük el azt célt, ahová tartunk.

Élet és halál, jelenvaló sóhajok és eljövendő remények, magasság és mélység mind itt vannak. De semmi sem választhat el az ő szeretetétől, Lelkének irányítása alól.

„*Mert meg vagyok győződve, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelmek, sem jelenvalók, sem eljövendők, sem hatalmak, sem magasság, sem mélység, sem semmiféle más teremtmény nem választhat el minket az Isten szeretetétől*” – és a reménységtől (Róm 8,39).

Igehirdetési vázlat

Irgalom

A mai vasárnapot hagyományosan az irgalom vasárnapjának szokták nevezni. Bizony sokszor használjuk ezt a fogalmat az egyházban: az irgalmas samaritánus története, Isten irgalmas stb. Szerintünk mit jelent az irgalom? Mit jelent az, hogy valaki irgalmas? Amikor az irgalom szót meghalljuk, akkor valami rossz vagy megalázó kapcsolati rendszer is az eszünkbe juthat. Valaki irgalmas, valaki pedig irgalomra szorul. Mint régen, amikor a király valamiért megkegyelmezett a bűnösnek, kegyet gyakorolt. Vagy amikor egy hivatalos helyen végre valaki megszán, és foglalkozik az ügyemmel. Vagy amikor annyira magányos vagyok, hogy már mindegy, hogy ki, csak valaki irgalmazzon, és hallgasson meg... És ezzel párhuzamban talán meg is fogalmazódik bennünk a gondolat: „Én senkire nem akarok rászorulni semmilyen helyzetben, nincs szükségem könyörületre.”

Ingatag élet

Mindannyian építettünk kockából tornyot (remélem, nem csak digitálisan). A legizgalmasabb rész az, amikor a torony már annyira magas, hogy elkezd inogni, de még nem dől le. Mindenki izgul, lélegzetét visszatartva figyel, amikor a következő kockát helyezük el. Még jobban inog... Újabb elem... Még mindig nem dőlt le... Végül egy következő mozdulat és az összehasonlíthatatlan robaj. Azt hiszem, nem tévedek, ha sokunk alapérzését ezzel a képpel festem le. Mintha egyre inkább így élnék meg a mindennapokat. Építünk, reménykedünk, haladunk... De sokszor érezzük, hogy feszítjük a húrt. Pengeélen táncolunk. És ha biztonságosan is haladunk, ki óv meg minket attól, hogy valaki véletlenül nekimenjen az asztalnak, amelyen oszlopunk magasodik, és véletlenül ledöntse azt? Titkon érezzük, hogy az egész bármikor összedőlhet, és akkor kezdetjük előlről.

Nem azért mondom mindezt, mert egyesek szerint már elkezdődött a visszszámolás a világ felett... Nem kell maja naptár és mindenféle világvégejósolat ahhoz, hogy tudatosítsuk, mennyire ingatag az alap, amelyen élünk. Hiszen alapvető tapasztalatunk, hogy a dolgok elmúlnak. Más szóval megrendíttetnek, megítéltetnek, széthullnak. Különösen erősödik ez az érzés az elmúlt években. A legtöbben érezzük, sejtjük, talán tudjuk is (?), hogy nagy átrendeződésben van a világ, és az átrendeződések mindig megrendüléssel, összeomlással járnak.

Vannak olyan életesemények, amikor minden, amit biztosnak hittünk, kicsúszik a lábunk alól, megrendül. Ilyen egy munka elvesztése, anyagi helyzet, egzisztencia vagy épp az egészségünk váratlan megrendülése. De megtörténhet ez emberi kapcsolatok terén, barátságokban, családban, párkapcsolatban is, hogy hirtelen mélységes csalódás ér, addig elképzelhetetlen feszültségek, ellentétek merülnek fel, vagy csak közbelép a halál.

Biztos alap

De ő azt szeretné, hogy legyen biztos hitünk is, hogy a rendíthetetlen van és megmarad! És épp ezért – ebben a vihar tépte, megrendülő világban is – lehessünk hálásak azokért a rendíthetőkért, amiket és akiket ideig-óráig ajándékba kaptunk, és legyen békességünk, reménységünk és erőnk mindent át- és megélni a maga teljességében.

Lehessünk hálásak mindenekelőtt azért, hogy meghallhatjuk, ismerhetjük azt, aki halk és szelíd hangon szól hozzánk: „Úgy szeret(te)lek, hogy egyszülött Fiamat adtam érted, hogy ha hiszel benne, el ne vessz, hanem életed legyen örökre!”

S ahogy ugyanez a Lélek szólalt meg Weöres Sándor *Prae-existentia* című versének soraiban:

Isten gondol öröktől fogva téged,
elméjében léted, mint szikla áll,
Mi ehhez mérve habfodornyit élted,
és mit változtat rajtad a halál?

További javaslatok az istentisztelethez

Graduálénekek
EÉ 474, 67

Lekciók
1Móz 50,15–21; Lk 6,36–42

Imádság

Uram, ha gondolod, mondd el, hogy miért, de Uram, kérlek, ne mondj el túl sokat.

Kérlek, Uram, ha látod a könnyeim, töröld le mindet, de Uram, ha úgy akarod, engedd, hogy minden csepp festék legyen arcomon.

Uram, ha látod remegő kezeimet, ölelj át, és vegyél el mindent, amitől félek, de Uram, ha úgy tervezted, csak emeld meg arcom, hogy rád nézzek.

Uram, adj szavakat, hogy dicsérhesselek, de néha add a csendben magadat, mert Uram, sokszor nem tudlak szavakba foglalni.

Uram, jöjj el hozzám a szellőben, simítsd meg

a vállam, de Uram, ha elvesznék, gyere pusztító viharként, hogy hazasiessék.

Kérlek, Uram, ha túl sokat szólnék, hallgattass el, de Uram, adj alkalmakat, hogy az Igazat beszéljem.

Uram, ha kérhetem, mondd el, miért vagyok, de Uram, ha úgy akarod, csak adj egy halk gondolatot.

Illusztráció

Interjú a sorssal

A riporter interjút készít a Sorssal.

– Ütésem – mondta büszkén a sors – kemények és kivédhetetlenek. Balom ugyanolyan retteggett, mint a jobbom! A hűséget, a szeretet, a tudást, a barátságot – és tudni kell, ezek a legkeményebb ellenfelek – egymás után küldtem padlóra. Valamennyit kiszámolták.

– Így tehát – érdeklődött nem minden csodálat nélkül a riporter – senki sincsen, aki méltó ellenfélként vehetné fel önnel a harcot?

– Hát, meg kell mondanom – nyilatkozott keletlenül a Sors –, egyvalakivel eddig még nem boldogultam. Valahányszor kiütöttem, mielőtt végleg kiszámolták volna, mindig újra lábra állt...

– De hát ki ez az ellenfél, aki még Ön sem tud legyőzni?! – türelmetlenkedett a riporter.

– Reménynek hívják... – válaszolta alig halhatóan a Sors.

Felhasznált irodalom

KARNER Károly 1942. *Isten igazsága. Pál apostol levele a rómabeliekhez*. Keresztyén Igazság, Győr.

Szentháromság ünnepe utáni negyedik vasárnap. *Igehirdetési előkészítők tára*, <https://uni.lutheran.hu/szentháromság-unnep-utani-negyedik-vasarnap/>. (Megtekintés: 2024. április 8.).

VALTORTA Mária é. n. *A rómaiaknak szóló levél magyarázata*. <http://www.ppek.hu/k304.htm>. (Megtekintés: 2024. április 8.).

VARGA Zsigmond 2020. *Görög–magyar szótár az Újszövetség irataihoz*. Magyar Bibliatársulat – Kálvin Kiadó, Budapest.

■ PONICSÁN ERZSÉBET